

O p o n e n t s k ý p o s u d e k

k doktorské disertační práci JUDr. Kamila Podholy na téma
" Odůvodnění civilních soudních rozhodnutí "

V situaci, kdy rozhodování soudů v občanském soudním řízení musí řešit řadu interpretačních i aplikačních otázek, plynoucích z překotných změn právního řádu, může se zdát problematika odůvodnění civilních soudních rozhodnutí jako méně významná a podružná.

Není však tomu tak. Právě naopak v situaci, kdy dochází k neustálým změnám právního řádu jak v hmotněprávní, tak i v procesní oblasti plní svou nezastupitelnou roli v působení na právní vědomí občanů, orgánů právnických osob a také článků státního aparátu edukativní působení soudů nejen prostřednictvím článků soudců a soudních funkcionářů v právnickém a populárním tisku, ale i přímo v konkrétních případech, při rozhodování právních věcí. Náležité, srozumitelné a přesvědčivé odůvodnění soudního rozhodnutí může v současné době při využití všech komunikačních prostředků zapůsobit na právní vědomí více než cokoliv jiného.

Téma doktorské disertační práce bylo zvoleno s přehledem o současných potřebách a je plně aktuální.

Autor doktorské disertační práce vyšel ze zkušeností demokratického soudnictví z dob tzv. první Československé republiky, přes období od padesátých až po devadesátá léta, až do současnosti. I když odůvodnění soudních rozhodnutí v těchto obdobích mohlo kopírovat určité literární předlohy z těchto let, nemající bezprostředně nic společného s problematikou justice, jsou odpovídající pasáže disertační práce pomůckou k pochopení historických, ale i politických souvislostí v jednotlivých obdobích.

Tak, jak se vyvíjelo povědomí soudců ve vztahu například k některým obsahovým náležitostem odůvodnění, které z dnešního pohledu se mohou zdát jako podružné, třeba v tom, zda preferovat stručné, nebo obsáhlejší odůvodnění, vyvíjí se i nyní - a doufejme - ve prospěch větší dokonalosti i dnešní pojmání obsahu odůvodnění civilních soudních rozhodnutí.

Doktorské disertační práci autora je třeba přičíst k dobru, že se zabývá i zdánlivě nevýznamnými změnami, které do obsahu odůvodnění soudních rozhodnutí v jednotlivých obdobích vnesl zákon a soudní nebo právní praxe.

Změny v procesní úpravě, týkající se náležitostí odůvodnění soudních rozhodnutí byly odůvodněny reagovat na bolavá místa soudní praxe v jednotlivých historických obdobích. Pro toho, kdo se o taková bolavá místa zajímá, v mnohém dokumentují situaci. Sled legislativních změn doktorand spolehlivě ve své disertační práci uvedl. Názory, jak tato bolavá místa překonat, byly zpravidla vhodné. Jednalo se především o zjednodušení, zrychlení a zhošpodárnění řízení; mezi nástroji k dosažení tohoto cíle byla především snaha o zvýšení kvality soudních rozhodnutí, projevující se nejen ve výroku rozhodnutí o věci samé, ale i v odůvodnění.

Autor disertační práce naznačuje, jak bylo možné tomuto nesnadnému úkolu vyhovět. Bylo potřebné vrátit se k prosté rozumové úvaze: má-li civilní soudní rozhodnutí splnit svůj účel, nemůže se spoléhat jen na autoritativní vyjádření soudu jako orgánu státní moci k existenci nebo neexistenci práva účastníka řízení. Soudní rozhodnutí musí být i náležitě odůvodněno a to nejen z formálního hlediska. Důvody soudního rozhodnutí nejsou určeny jen právníkům, ale především také neprávnícké veřejnosti.

Důvody soudního rozhodnutí, aby mohly být přesvědčivé, musí proto splňovat základní náležitosti, které jsou schopny i neprávnícké veřejnosti zpřístupňovat veřejnosti předmět soudního řízení, jeho posouzení soudem ze skutkového i právního hlediska a i jeho vlivu na právní poměry účastníků řízení.

Autor disertační práce se musel proplétat mezi změnami právní úpravy v historickém období více než poloviny století; tento exkurz však zvládl možná lépe než politici a zákonodárci nastalých úprav právního řádu. Vystihl totiž, že podstatou odůvodnění civilních soudních rozhodnutí má být splnění podmínek přesvědčivosti tohoto rozhodnutí a to jasné, srozumitelné a použitou argumentací přesvědčivé skutkové a právní zdůvodnění výroku soudu.

Podružnou otázkou potom zůstává, kdy volit obsáhlejší, nebo stručnější odůvodnění. To je formální stránka, k níž je potřebné se rozhodnout v každém jednotlivé případě. Obecně neprospívá přesvědčivosti soudního rozhodnutí, zejména, jde-li o jeho písemné vyhotovení, zbytečně rozvádět některé nepodstatné detaily skutkového a právního hodnocení. Jakou cestu zvolit, zůstává na soudci samém a jeho erudici.

To vše disertand pochopil a pokud potom z tohoto hlediska hodnotí vzniklé problémy soudní praxe, činí tak s přehledem.

Závěrem lze říci, že disertační práce jak pro formální pojetí, tak i pro obsahovou stránku splnila své poslání, disertand prokázal potřebné znalosti skutkové problematiky z praxe a také

shopnost tyto poznatky utřídít, společně je zhodnotit a zpracovat a vyvodit z ich závěry nejen pro nauku, ale i pro příští legislativní práce na definitivním řešení některých dosud neuzavřených otázek občanského soudního řádu.

Disertační práce proto splňuje na ni kladené právní předpoklady a proto navrhuji, aby autorovi disertační práce byl udělen po úspěšné obhajobě příslušný akademický titul.

JUDr. Oldřich Jehlička CSc.,

V Praze dne 25. června 2009